

رهبری امام علی علیه السلام

در

قرآن و سنت

ترجمة المراجعات

علامه سید عبدالحسین موسوی

امام شرف الدین

ترجمہ: محمد جعفر امامی

شرکت چاپ و نشر بین الملل

سرشناسه	شرف الدین، عبدالحسین، ۱۸۷۳ - ۱۹۵۸ م.
عنوان فرارهادی	المراجعات، فارسی.
عنوان و نام پدید آورنده	رهبری امام علی علیه السلام در قرآن و سنت، ترجمه المراجعات / عبدالحسین موسوی، امام شرف الدین، ترجمه محمد جعفر امامی.
وضعیت ویراست	[۱ ویراست]
مشخصات نشر	تهران، سازمان تبلیغات اسلامی، شرکت چاپ و نشر بین الملل، ۱۳۸۶
مشخصات ظاهری	۵۷۴ ص.
شابک	۹۷۸-۹۶۴-۳۰۴-۲۴۸-۶
وضعیت فهرست نویسی	فیا
یادداشت	کتاب حاضر قبلاً با عنوان «رهبری امام علی(ع) ترجمه المراجعات» منتشر شده است.
یادداشت دیگر	نمایه
عنوان دیگر	رهبری امام علی (ع): ترجمه المراجعات.
موضوع	علی ابن ابی طالب (ع)، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ ق. - اثبات خلافت.
موضوع	کلام شیعه امامیه
موضوع	اهل سنت - دفاعیه‌ها و ردیه‌ها.
شناسه افزوده	امامی، محمدجعفر، ۱۳۲۲ - ۱۳۸۶، مترجم.
شناسه افزوده	سازمان تبلیغات اسلامی، شرکت چاپ و نشر بین الملل.
رده بندی کنگره	الف ۱۳۸۶ ۴۰۴م/ش/۵/۲۱۷/۵۱
رده بندی دیویی	۲۹۷/۲۱۷۲
شماره کتابشناسی ملی	۱۰۸۱۴۶۳

شرکت چاپ و نشر بین الملل

نام کتاب: رهبری امام علی در قرآن و سنت،

ترجمه المراجعات

مؤلف: سید عبدالحسین شرف الدین موسوی عاملی

مترجم: محمد جعفر امامی

نویت چاپ: بیستم - زمستان ۱۳۹۳

لیتوگرافی: واژه پرداز اندیشه

چاپ و صحافی: واژه پرداز اندیشه

شمارگان: ۲۵۰۰ نسخه

قیمت: ۲۱۰۰۰۰ ریال

صفحه آرا: نادر شالیان

طرح جلد: محمدرضا نبوی

مسئول تولید: شریف شایسته

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۳۰۴-۲۴۸-۶

دفتر مرکزی:

تهران، میدان استقلال، سعدی

جنوبی، پلاک ۲، طبقه سوم

تلفن: ۳۳۹۲۲۹۵۹ - ۳۱

نمابر: ۳۳۱۱۸۶۰۲

فروشگاه مرکزی:

میدان فلسطین، ضلع شمال

شرق، یاک ۴ و ۵

تلفن: ۸۸۹۲۱۹۸۰ - ۲۱

نمابر: ۸۸۹۰۳۸۴۳

Email: intpub@intpub.ir

www.intpub.ir

همه‌ی حقوق محفوظ است. هرگونه نسخه برداری، اعم از زیراکس و یازنویسی، ذخیره‌ی کامپیوتری اقتباس کلی و جزئی (به جز اقتباس جزئی در نقد و بررسی، اقتباس در گیومه در مستندنویسی و مانند آنها) بدون مجوز کتبی از ناشر ممنوع و از طریق مراجع قانونی قابل پیگیری است.

فهرست مطالب

شماره	صفحه
مقدمه جدید مترجم	۱۱
مقدمه اول مترجم	۱۵
زندگی نامه مؤلف	۱۹
آغاز زندگی	۱۹
مسافرت به جبل عامل	۲۰
مبارزه با استعمار	۲۱
موقعیت وی در جهان اسلام	۲۳
زندگی علمی او	۲۴
کتاب های گرانبهای مفقود شده	۲۶
اخلاق او	۲۸
مسافرت هایش	۲۸
کارهای عمرانی او	۲۹
مقدمه و اهدا	۳۱
چرا و چگونه این کتاب نگارش یافت؟	۳۱

مبحث اول: رهبری مذهبی امامت در مذهب

۳۹	نامه اول
۴۱	نامه دوم
۴۲	نامه سوم
۴۴	نامه چهارم
۵۰	نامه پنجم
۵۱	نامه ششم
۵۷	نامه هفتم
۵۸	نامه هشتم
۶۶	نامه نهم
۶۷	نامه دهم
۷۵	نامه یازدهم
۷۷	نامه دوازدهم
۹۵	نامه سیزدهم
۹۷	نامه چهاردهم
۱۰۰	نامه پانزدهم
۱۰۱	نامه شانزدهم
۱۹۷	نامه هفدهم
۲۰۰	نامه هجدهم
۲۰۳	نامه نوزدهم

مبحث دوم: رهبری عمومی خلافت پیامبر

۲۰۷	نامه بیستم
۲۱۱	نامه بیست و یکم
۲۱۲	نامه بیست و دوم
۲۱۵	نامه بیست و سوم

۲۱۶	نامه بیست و چهارم
۲۱۸	نامه بیست و پنجم
۲۱۹	نامه بیست و ششم
۲۲۴	نامه بیست و هفتم
۲۲۵	نامه بیست و هشتم
۲۲۹	نامه بیست و نهم
۲۳۱	نامه سی ام
۲۳۵	نامه سی و یکم
۲۳۶	نامه سی و دوم
۲۴۲	نامه سی و سوم
۲۴۳	نامه سی و چهارم
۲۵۱	نامه سی و پنجم
۲۵۲	نامه سی و ششم
۲۵۸	نامه سی و هفتم
۲۵۹	نامه سی و هشتم
۲۶۱	نامه سی و نهم
۲۶۲	نامه چهل
۲۶۶	نامه چهل و یکم
۲۶۷	نامه چهل و دوم
۲۷۱	نامه چهل و سوم
۲۷۲	نامه چهل و چهارم
۲۷۵	نامه چهل و پنجم
۲۷۶	نامه چهل و ششم
۲۷۷	نامه چهل و هفتم
۲۷۸	نامه چهل و هشتم
۲۹۳	نامه چهل و نهم

۲۹۵	نامه پنجاهم
۲۹۷	نامه پنجاه و یکم
۲۹۸	نامه پنجاه و دوم
۲۹۹	نامه پنجاه و سوم
۳۰۰	نامه پنجاه و چهارم
۳۰۶	نامه پنجاه و پنجم
۳۰۷	نامه پنجاه و ششم
۳۱۹	نامه پنجاه و هفتم
۳۲۲	نامه پنجاه و هشتم
۳۲۸	نامه پنجاه و نهم
۳۲۹	نامه شصت
۳۳۳	نامه شصت و یکم
۳۳۴	نامه شصت و دوم
۳۴۳	نامه شصت و سوم
۳۴۴	نامه شصت و چهارم
۳۴۹	نامه شصت و پنجم
۳۵۰	نامه شصت و ششم
۳۵۳	نامه شصت و هفتم
۳۵۴	نامه شصت و هشتم
۳۵۹	نامه شصت و نهم
۳۶۱	نامه هفتادم
۳۶۹	نامه هفتاد و یکم
۳۷۰	نامه هفتاد و دوم
۳۷۳	نامه هفتاد و سوم
۳۷۴	نامه هفتاد و چهارم
۳۸۱	نامه هفتاد و پنجم

۳۸۳	نامه هفتاد و ششم
۳۹۲	نامه هفتاد و هفتم
۳۹۳	نامه هفتاد و هشتم
۳۹۷	نامه هفتاد و نهم
۳۹۸	نامه هشتادم
۴۰۳	نامه هشتاد و یکم
۴۰۴	نامه هشتاد و دوم
۴۱۱	نامه هشتاد و سوم
۴۱۲	نامه هشتاد و چهارم
۴۱۸	نامه هشتاد و پنجم
۴۱۹	نامه هشتاد و ششم
۴۲۵	نامه هشتاد و هفتم
۴۲۸	نامه هشتاد و هشتم
۴۳۳	نامه هشتاد و نهم
۴۳۴	نامه نودم
۴۴۰	نامه نود و یکم
۴۴۳	نامه نود و دوم
۴۴۷	نامه نود و سوم
۴۴۸	نامه نود و چهارم
۴۵۲	نامه نود و پنجم
۴۵۳	نامه نود و ششم
۴۵۵	نامه نود و هفتم
۴۵۶	نامه نود و هشتم
۴۵۸	نامه نود و نهم
۴۵۹	نامه صدم
۴۶۳	نامه صد و یکم

۴۶۴	نامه صد و دوم
۴۶۸	نامه صد و سوم
۴۶۹	نامه صد و چهارم
۴۷۶	نامه صد و پنجم
۴۷۷	نامه صد و ششم
۴۸۲	نامه صد و هفتم
۴۸۳	نامه صد و هشتم
۴۹۷	نامه صد و نهم
۴۹۸	نامه صد و دهم
۵۱۸	نامه صد و یازدهم
۵۱۹	نامه صد و دوازدهم
۵۲۲	توضیحات

فهرست‌ها

۵۴۱	فهرست آیات
۵۴۴	فهرست اشخاص
۵۶۳	فهرست کتب
۵۶۸	فهرست اماکن
۵۷۰	فهرست قبایل، مذاهب، طایفه و...
۵۷۲	فهرست اشعار

مقدمه جدید مترجم

آنچه در این مقدمه می‌خوانید مطلبی است که به عنوان پیش‌گفتار برای مقاله «از سرچشمه‌های زلال المراجعات»، جهت کنگره شرف‌الدین تهیه کرده‌ام و درست دیدم که در مقدمه رهبری امام علی (ع)، در این ویرایش جدید، بیاورم.

ترجمه المراجعات (رهبری امام علی (ع))، از زمان ترجمه تا امروز، حداقل پنج بار چاپ شده است و این بار، لازم دیدم تجدید نظری در اصل ترجمه نمایم و فهرست‌هایی بر آن بیافزایم تا استفاده آن بیشتر گردد. اکنون این شما و آن پیش‌گفتار.

سابقاً هم اشاره کرده‌ام، آنچه مرا وادار کرد تا کتاب المراجعات را چندین بار بخوانم، نکات بسیاری است که استخراج و برشمردن آن به وقت بیشتری نیازمند است؛ ولی از آن همه، شش نکته را مورد اشاره قرار می‌دهم که از مهم‌ترین نکات این کتاب ارزشمند است.

این شش نکته در نوشته‌های هر دو طرف نورافشانی و جلوه می‌کند و احیاناً قابل جدا کردن نیستند، اما برای توجه بیشتر افراد، بخش‌هایی از این نوشته، انسان را به مقصود نزدیک‌تر می‌سازد.

بدین لحاظ، نگارنده روی سه نکته از مباحث علامه شیخ سلیم و سه نکته از مباحث علامه شرف‌الدین انگشت‌گذاری کرده و البته، این بدان معنی نیست که نکات بازگو شده، در بحث دیگری از این دو بزرگوار نیست.

از مباحث شیخ سلیم، ادب و احترام در سؤال، نسبت به شخصیت مقابل، ایجاز در بیان، بدون این که خللی به وضوح سخن وارد کند و انصاف، در آنجایی که استدلال تام و

کامل است، را برگزیده‌ام.

و از مباحث شرف‌الدین، کرامت در جواب، در عین مبارزه برای پاسخ دادن؛ دقت در بیان، که انتخاب مطالب، ارتباط و پیوستگی، استحکام آن و رساندن کامل مطلب سخت مورد توجه بوده است؛ و حقیقت در هدف، با غنای بحث، را انتخاب نموده‌ام. علاوه بر این، نکات جنبی دیگری در مورد این کتاب نیز زیبا و جاذب است که به برخی از آنها پرداخته‌ام.

۱- شیخ سلیم بشری متولد ۱۲۴۸ و متوفای ۱۳۳۵ بوده است. دو دوره ریاست مشیخة‌الازهر را بر عهده داشته است؛ دوره اول از سال ۱۳۱۷ تا سال ۱۳۲۰ و دوره دوم از سال ۱۳۲۷ تا سال ۱۳۳۵ (سال وفاتش).

۲- علامه سیّد عبدالحسین شرف‌الدین متولد سال ۱۲۹۰ و متوفای سال ۱۳۷۷ است.

جالب این که هر دو، در سن ۸۷ سالگی بدروود حیات گفته‌اند.

۳- مناظره و مراجعات این دو بزرگوار از تاریخ ۶ ذی‌قعدة سال ۱۳۲۹ شروع شده و در دوم جمادی الاولی سال ۱۳۳۰ (کمتر از شش ماه) پایان یافته است.

در این زمان، شیخ سلیم در سن ۸۱ سالگی، یک عالم پخته، جهان دیده و به مرحله بالایی از کمال رسیده و شرف‌الدین در سنی حدود ۴۰ سالگی قرار داشته که پختگی، پر مطالعه بودن، کرامت و ادب و دیگر سجایای او با این تفاوت سنی، بسیار شگفت‌انگیز است.

۴- نکته دیگری که دکتر حامد حنفی داود، (که خود از اهل تسنن است) در مقدمه خود بر المراجعات، تذکر داده این است:

«راه و رسم دو نفر که با یکدیگر به مناظره بر می‌خیزند، معمولاً چنین است:

اولاً؛ هر کدام از طرفین مناظره تلاش می‌کند بر طرف دیگری غلبه یابد و مجالی برای طرف مقابل نگذارد، خواه به حق باشد یا به باطل و استدلال نادرست، ولی در این مناظره، راه و رسم جدیدی دیده می‌شود که جز تعبد به پیمودن منهج اسلامی، دلیل دیگری نمی‌تواند داشته باشد. طرفین تلاش می‌کنند به حقیقت برسند، به نفع هر کدام

تمام شود و هیچ تلاشی در خدعه و فریب یکدیگر به کار نمی‌گیرند، حتی برای نشان دادن تفوق بر یکدیگر نیز اقدامی نشده، تنها هدف، رسیدن به حقیقت بوده است.

دیگر این که، معمولاً طرفین تلاش می‌کنند که بر طبق یک اسلوب علمی، به بحث بنشینند، تا نزدیک‌ترین راه را برای رسیدن به هدف پیش گیرند. ولی این دو بزرگوار، بین دو اسلوب عملی و ادبی آمیخته‌اند و در نتیجه مباحثه این دو بزرگوار دایرةالمعارف گسترده‌ای شده که خواننده می‌تواند براساس آن به حقیقت دو مذهب سنی و شیعه دست یابد، کما این که می‌تواند از برترین اسلوب ادبی آغاز قرن چهاردهم نیز الهام گیرد. و بدین جهت است که خواننده این کتاب را باغی وسیع، پر از گل و گیاه و درخت، با شکوفه‌ها و میوه‌های بسیار می‌یابد که می‌تواند هم از میوه‌های علمی و هم از شکوفه‌های ادبی آن بهره‌مند گردد.

و همین امتیازات این کتاب را از ارکان مهم مکاتب اسلامی و عربی قرار داده است.^۱
۵- نکته مهم دیگر این که: این ملاظره، رمیه «دارالتقريب بين المذاهب الاسلاميه» را فراهم آورد و برای رسیدن به این وحدت، جمعی از علمای شیعه و سنی به هم پیوستند و نتیجه آن فتوای رسمی رئیس جامعه‌الازهر، شیخ محمود شلتوت شد - که در سال ۱۹۵۹ میلادی، در مجله رساله الاسلام منتشر گردید - که عمل به مذهب شیعه امامیه را مانند عمل به مذاهب اربعه مجاز می‌شمارد.^۲

۶- و نکته آخر، مطالعه فاصله زمانی پاسخ‌های علامه شرف‌الدین است که با توجه به سرعت پاسخ‌ها، چگونه این همه نکات و بحث‌های علمی را مهیا ساخته است؟! گویا سال‌ها منتظر چنین روزی بوده که با انجام آن، گامی به سوی وحدت مسلمانان بردارد.
طوبیٰ له!

اما اعتراف می‌کنم:

اولاً: نکات برجسته این کتاب، به این تعداد منحصر نیست، چنان که اشاره شد.

۱- مقدمه چاپ سال ۱۴۲۳ ه‍.ق، تحقیق و تعلیق حسین راضی، طبع مؤسسة دارالکتاب الاسلامی.

۲- مجله رساله الاسلام، سال ۱۱، شماره ۳، برگرفته از مقدمه استاد فکری ابونصر، صفحه ۲۲۸.

ثانیاً: این نکات آن‌چنان از هم ممتاز نیستند که، در شواهد اقامه شده، از امتیازات نکات دیگر برکنار باشند. بلکه، در هر کدام از شواهد منتخب، سایر نکات نیز جلوه می‌کند.

ثالثاً: ادعا نمی‌کنم که در همین جداسازی نیز عمل کاملی انجام شده است، بلکه آنچه می‌توانم بگویم این است که چنین تقسیمی روی این کتاب، می‌توان انجام داد. و البته، چنین عملی باید به قلم شخصی آگاه‌تر، دقیق‌تر و باهوش‌تر از اینجانب صورت گیرد.

اما دلیل این که من به چنین کاری دست زدم، علاقه‌ای است که به نویسنده کتاب، به خاطر همین کتاب، پیدا کردم. و صد البته عشقی است که به امیرمؤمنان، علی علیه السلام دارم که در این کتاب با بیانی متین و اسلوبی استوار، از او دفاع شده است. از مقام رفیع سید اولیا و وصی خاتم انبیاء، امیرمؤمنان، علی بن ابی طالب علیه السلام درخواست دارم که همه ما را به عنوان شیعه خود بپذیرد و مورد لطف و عنایتش قرار دهد. آمین!

والسلام علیکم ورحمة الله وبرکاته

محمد جعفر امامی

۱ / اسفند / ۱۳۸۴ مطابق با ۲۱ / محرم الحرام / ۱۴۲۷